СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 136. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 25-го червня 1942. No. 136. Jersey City, N. J., Thursday, June 25, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

КОНҐРЕС УХВАЛЮЄ 43 БІЛІОНИ ДОЛЯРІВ НА АРМІЮ

ВАШИНҐТОН. — Палата послів ухвалила по 5-годинних нарадах найбільший видаток на армію в історії краю, і ухвалила його всіми приявними голосами. На основі цього проекту департамент війни має видати в 1943. році суму 42 біліони 820 міліонів долярів, або на цілий біліон більше, ніж виносить увесь видаток Злучених Держав в першу світову війну і більше, ніж увесь видаток уряду Америки від 1789. до 1919. року. Підчас дебат лише один конґресмен, пенсилвенійський републиканець Рич, виголосив промову проти проекту, але й він голосував за нього.

ВІЙСЬКОВИЙ КОМІТЕТ КРИТИКУЄ ВИКОНУВАННЯ ВОЄННИХ КОНТРАКТІВ.

ВАШИНҐТОН. — Військовий комітет палати репрезентантів ухвалив 12 голосами проти 9 рапорт про виконування воєнних контрактів, у котрому ґостро критикує виконування воєнної програми. Комітет закидує бюрократизм, заважку вгорі організацію й брак орієнтації, які спричиняють непотрібну розтрату й несправність.

Рапорт викликав у палаті гостру дебату; конґресмени, котрі голосували проти рапорту, закидували комітетові, що на прочитання йапорту на 600 сторін друку їм оставлено всего 15 хвилин.

ДЕРЖАВИ ОСІ ЗНОВУ ЗАТОПИЛИ 15 КОРАБЛІВ.

НЮ ЙОРК. — Як каже департамент фльоти, підводні човни держав Осі затопили на Атлянтику знову 15 кораблів. У цих затопленнях утратило життя 226 моряків. Це була найбільша втрата для нашої мореплавби в одному дні від підводних човнів від початку кампанії тих човнів минулого січня.

СЕНАТ УХВАЛЮЄ ВИДАТКИ НА КОРАБЛІ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатовий комітет для морських справ одобрив ухвалений уже палатою репрезентантів проект закону, що уповажняє уряд вибудувати додаткові воєнні кораблі на загальний тонаж 1 міліона 900 тисяч тон коштом 85 біліонів 500 міліонів долярів. З нового тонажу коло 500 тисяч тон припадає на літаковози, 500 тисяч тон на легкі й важкі кружляки, а решта, себто 900 тисяч тон, на нищителі й конвойові кораблі.

Перед комітетом ставав зо зізнаннями адмірал Ґорн, котрий, даючи звіт з битв на Коралевім морю, коло Мидвея й на Алевтських островах, підчеркував вагу літаковозів у модерній морській стратеґії.

Б. АМБАСАДОР БУЛИТ ПОМІЧНИКОМ НАКСА.

ВАШИНҐТОН. — Вилієм Булит, колишній американський амбасадор у Франції та Росії, а пізніше особистий представник президента Рузвелта, став спеціяльним помічником секретаря фльоти Накса.

УРЯД ДАЛІ ЗАБИРАЄ ВОРОЖІ ПАТЕНТИ.

ВАШИНҐТОН. — Опікун ворожої власности забрав для федерального уряду дальших 750 ворожих патентів і перебрав контролю над 4 нюйорськими корпораціями. Зо забраних патентів 200 відноситься до виробу фарб; всі вони були власністю німців. Між іншими є такі, що були власністю японців, італійців і мадярів.

ФАРМЕРСТВО ВІДЧУВАЄ НЕДОСТАЧУ РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — За обчисленнями фармерських організацій стейту Ню Йорк, великий збір пільної городини й овочів у цьому стейті, що представляє разом вартість 59 міліонів долярів, поважно загрожений недостачою робітників. Велика частина цього збору може загинути, якщо з міст не прийде на поміч сільським робітникам тисяча добровольців.

БЕРҐДОЛ ХОЧЕ ЗГОЛОСИТИСЯ ДО ВІЙСЬКА.

НЮ ЙОРК. — Ґровер Клівленд Берґдол, що тепер відбуває вязничну кару в федеральній вязниці Лівенворт за те, що уникав військової служби в першу світову війну, вислав до ґенерального прокуратора Френсиза Бидела письмо, в котрім запевняє, що він уже не має німецьких симпатій і просить дозволити йому вступити на військову службу, аби доказати свій американізм.

Берґдол має тепер 48 літ життя. В 1917. році він був вишколеним летуном, що літав ще від 1914. року. На тій основі він хотів би тепер зголоситися найрадше до летничого корпусу.

ВОЄННІ НЕВДАЧІ ПІДБЕХТУЮТЬ ЗАКУПНО БОНДІВ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорський комітет кампанії за бондовими деклераціями замітив серед населення міста поважний зріст одушевлення за бондовими деклераціями. Комітет припусує це явище злим вісткам з фронту.

Рузвелт і Чорчил Покликують Знавців Мореплавби

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт і британський премієр Чорчил покликали на свої наради британських і американських знавців мореплавби, аби „дізнатися від них про морські вимоги офензивної стратеґії". Ці вимоги розважано зо становища таких потреб: 1) американські й британські війська мають бути зібрані в одну цілість на одному або більше фронтах для помочі російській армії; 2) Китаєві треба як найскорше дати поміч; 3) треба прискорити й побільшити пересилку допомоги Росії проти Німеччини; 4) треба скріпити британські й американські сили на Близькому Сході; 5) треба здержати дальші загарбування японців.

КАНАДА ЗБИРАЄТЬСЯ ЗАВЕСТИ ВИСОЧЕННІ ПРИХОДОВІ ПОДАТКИ

ОТАВА. — Канадійський фінансовий міністер предложив канадійському парляментові проект буджету, на основі котрого Канада має видати в цьому році коло 4 біліони долярів. Виходячи зо заложення, що край повинен платити за свої видатки в міру того, як він їх робить, міністер домагається дальшого збільшення податків на надмірні приходи з 75% на 100%.

АРҐЕНТИНА ОБУРЕНА НА ЗАТОПЛЕННЯ СВОЇХ КОРАБЛІВ

БУЕНОС АЙРЕС. — Міністерство війни видало комунікат, що торпеда з німецького підводного судна „Інсбрука" затопила ще один арґентинський корабель „Ріо Терсеро" яких 120 миль від Ню Йорку. Нападу доконано в білий день, отже напасники знали, який корабель вони топлять. Зо залоги згинуло підчас нападу 5 моряків. Корабель затонув за 11 хвилин після ударення торпеди.

Затоплення викликало в Арґентині велике обурення. Ґазети знову підчеркують незгідність вчинків націстичного уряду з його нібито врочистими перепрошуваннями Арґентини за попередні затоплювання.

У Вашинґтоні заявив про це затоплення секретар стейту Гол, що видно, воно показує, що націстичний уряд хоче затоплювати кораблі невтральних держав зовсім так, як воюючих.

ЧІЛЄ ОСТЕРІГАЄ ДЕРЖАВИ ОСІ В СПРАВІ ТОПЛЕННЯ КОРАБЛІВ

САНТІЯҐО. — Чілійський уряд остеріг держави Осі, що він виповість війну державам Осі, якщо ці держави затоплять ще один корабель котроїнебудь американської републики на Тихому океані від Панами по Антарктик.

Бої Біля Харкова і Севастополя

МОСКВА. — Советські звідомлення подають, що німці виконали біля Харкова льокальний наступ і змусили советські лінії відступити дещо взад. Зате до Севастополя прибула морем поміч і залога Севастополя вспіла залатати ту прірву, яку німецькі війська зробили в оборонних позиціях. Усе цивільне населення Севастополя, зокрема жінки і діти, вивезено звідтам. Советська залога прирекла, що буде обороняти Севастополя до останньої каплі крови.

БЕНҐАЗІ ПІД ГРАДОМ АМЕРИКАНСЬКИХ БОМБ

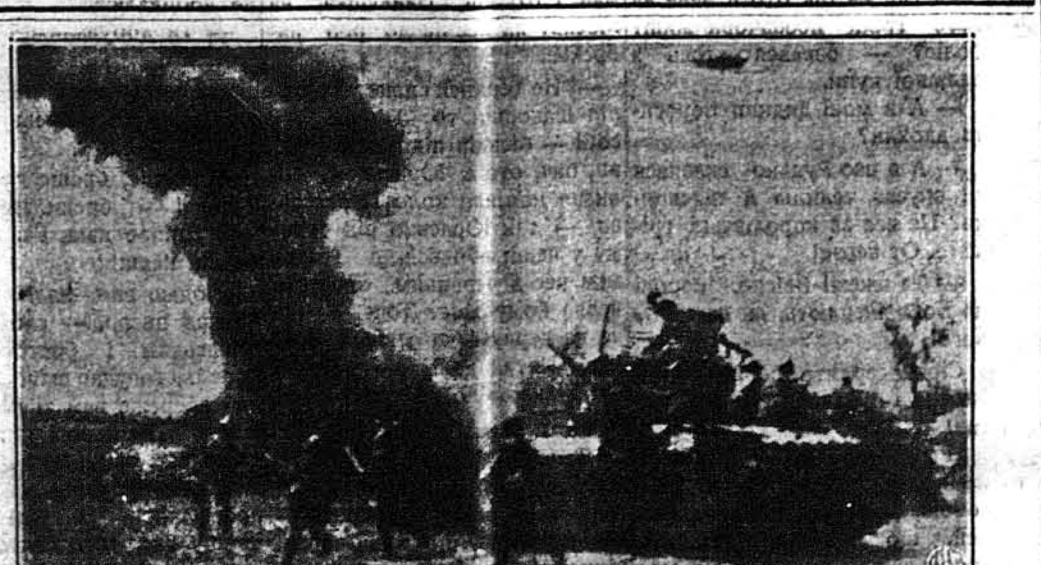
КАЇРО. — Американські бомбовики, разом з британськими, бомбардували механічні частини Держав Осі, які посуваються чимраз ближче до границь Єгипту. Зокрема вони бомбардували лібійську пристань Бенґазі, до якої напливає для армії Ромеля поміч. Війська Ромеля, судячи по їхніх теперішніх рухах, не задумують довго спочивати. Виглядає, що Ромель, осягнувши перемогу під Тобруком, без проволоки розпічне загальну офензиву проти Єгипту.

МАТЕРІЯЛИ ДЛЯ РОМЕЛЯ З ФРАНЦУЗЬКОЇ АФРИКИ

ЛОНДОН. — В британськім парляменті представник уряду заявив, що німецька армія ґенерала Ромеля діставала і далі дістає певні матеріяли з французької Північної Африки. На запит одного з послів, чому тоді Америка посилає для тої Північної Африки харчі, представник уряду відповів, що німці не дістають харчів, лише інші продукти. Харчі, що їх посилає Америка, є сумлінно розподілені поміж місцеве голодуюче населення.

ЩЕ ОДИН НАЇЗД НА ЕМДЕН

ЛОНДОН. — Британські літаки в більшій скількости виконали ще один налет на німецьке місто Емден і його бомбардували. В тім місті міститься німецька субмаринова база. Це звідтам випливають німецькі субмарини на Атлянтійський океан в ціли нищення кораблів Обєднаних Держав. Британці завдали містови великі втрати. Самі понесли втрату шістьох бомбовиків.

РОСІЙСЬКІ ПОВЗОВІ ВІЙСЬКА.—Як каже російський цензор, ця світлина представляє сцену атаки російських військ, підвезених повзом, на німецьку позицію на західнім фронті. Вояки власне вискакують з повза й ідуть проти ворога, що находиться десь коло горіючого дому. Як другий рік починається, Росія ще далі держиться в війні з націстами.

БРИТІЙСЬКІ ОБОРОННІ СИЛИ В ЛІБІЇ СКРІПЛЕНІ

ЛОНДОН. — В парляменті підчас дебати заступник Чорчила, Клеменс Атлі, заявив, що до Лібії Обєднані Держави післали на днях великі скріплення. Ті скріплення пливуть морем, сушею і повітрям. Атлі прочитав перед послами листа від ґенерала Окінлика, команданта британських сил на Близькому Сході, в якім ґен. Окінлик заявляє, що внаслідок тактичних зглядів Тобрук мусить впасти в руки німців. Цей лист був писаний іще перед упадком Тобруку. Атлі говорив також про британський конвой, який за слухами мав на Середземнім морі зазнати цілковитого розгрому. З того конвою пропало лише сім кораблів, говорив Атлі. Італійські сили, які атакували цей конвой, зазнали такі самі втрати.

ПРИЧИНИ СКОРОГО ВПАДКУ ТОБРУКА.

ЛОНДОН. — Британські кола, на основі зізнань учасників бою в Тобруці, подають, що причиною, чому Тобрук так скоро впав, а головне, чому стільки війська й матеріялів попало в полон, було це, що німецькі повзи зо страшною силою вдерлись до самої середини Тобрука і взяли інфантерію в перехресний вогонь. Передтим, як до штурму пішли німецькі повзи, німецька артилерія ґураґанним вогнем обстрілювала Тобрук. Серед того ґураґанного вогня вдерлись німецькі повзи. Через якийсь час британці не здавали собі справи з того, що в їх середині є німецькі повзи. Щойно коли ті почали скошувати британські лави, британці освідомили собі, що сталось. Вслід за тим вони мусіли піддатись, бо їх позиція була безвихідна.

КРИТИКА БРИТІЙЦІВ.

КАЇРО. — Американський воєнний журналіст Джеймс Алдридж, який перебував на лібійськім фронті і бачив боротьбу британського війська з німецьким, говорить, що британці в останній лібійській кампанії мали подостатком зброї і мали добрий провід, але вони програли тому, бо нема в них іще великої ненависти до ворога і нема поспіху в руках. А також британські ґенерали ще далі стараються якнайбільше щадити життя вояків, в той час, коли німецькі ґенерали зовсім не звертають уваги на життя, а мають на цілі осягнення успіху. Британські ґенерали, говорить він, на війну дивляться, як на мистецтво, а німецькі ґенерали дивляться як на стислу науку. Вони математично вираховують де виплатиться атакувати і втратити певну скількість вояків і матеріялів, а де це не виплатиться. Ціллю їх є винищувати якнайбільше британських вояків.

ОЧІКУЮТЬ ПОВОРОТУ ЧОРЧИЛА.

ЛОНДОН. — Анґлійські правлячі кола очікують повороту Чорчила з Америки. Вони заставлять його давати звіт з того, що діється в Лібії і вже тепер вони заповідають, що Чорчил мусить дати добрі причини, бо сама красномовність ще його не врятує від відповідальности. Проте всі загально є такого переконання, що Чорчил вдержиться при владі, бо два можливі кандидати на премієра, сер Стафорд Крипс і Антоні Іден, далеко не мають такої популярности, щоб могли нині видряпатись на те становище. Всі волять Чорчила хоч би з його помилками, ніж би мали бачити котрогось із двох названих осіб премієром: Дехто такої думки, що в парляменті не буде навіть жадання, щоб голосувати над справою довіря до уряду Чорчила. Колиб, одначе, до того прийшло, то на біля пять сот послів може 25 знайдеться таких, що відмовлять Чорчилеви довіря.

КУРТИН ТАВРУЄ КРИТИКІВ.

КАНБЕРА. — Австралійський премієр Куртин натаврував тих австралійських критиків, які у звязку з упадком Тобрука почали гостро критикувати збройні сили Британії. Куртин заявив, що має цілковите довіря до збройних сил Британії і високо цінить вояків та старшин. А ті критики, що зо свойого офісу висказують, як повинен британський вояк боротись, краще зроблять, коли звертатимуть більшу увагу на ті речі, які безпосередно перед ними і коли працюватимуть більше для вигри. Щоб зрозуміти невдачі на фронті, треба бути самому там, в огні, говорив він.

СОВЄТИ ПЕРЕСТЕРАЮТЬ СВОЇХ ЛЮДЕЙ.

МОСКВА. — Советська ґазета „Правда" помістила статтю, в якій перестерігає советське населення, щоби воно сталило серця до ріжних трудощів і ударів. Перемога, каже „Правда", цілком певно прийде ще цього року. Але треба буде для тої перемоги принести чимало жертв. Советські ґазети також підкреслюють, що Британія і Америка, це великі потуги і вони виконають якслід свої обіцянки відносно мілітарної помочі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ТЕЖ ГЕРОЇ

Зприводу упадку великої африканської твердині Тобрука в руки держав Осі написав „Ню Йорк Таймс" передовицю під наголовком: „Герої програних битв". Стаття можливо пригадує книжку під наголовком „Герої розгрому", що свого часу стрінулася була з широкою популярністю в Америці, дарма, що власне може нігде інде в світі так не величається перемоги й доспіху, як в Америці. Тут і кожне оповідання, повість, драма й фільма має закінчитися „добре", себто перемогою героя. Тут переможцеві в бизнесі чи політиці дарується малощо не все, що він для цеї перемоги зробив. Тут великі люди „успішні" люди. Тут, здається, для невдачників нема ніякого признання, без огляду на те, що їм не вдалося: чи завести щось гарне на світі, чи переконати людей про правду, чи замогти хочби найгрубшу несправедливість.

Тому й статтю зприводу упадку Тобрука можна вважати визовом для популярного в Америці наставлення, що „ніщо так не переконує, як доспіх". „Таймс" видимо хоче показати на геройство оборонців Тобрука, не дивлячися на те, що геройство оборонців покінчилося невдачою. Він звертає увагу на те, що невдача героїв часто не є вислідом їх власних учинків, а вислідом вчинків інших людей. Оборонці Тобрука може не вспіли його оборонити не тому, що вони не билися по геройськи, а тому, що їх належно десь не піддержали. Коли так було, то за їх геройську оборону належиться їм тим більше признання, бо їх геройство в такому випадку було більше, ніж воно було би, якби вони дістали іззовні піддержку, якої їм було треба. Адже у такому випадку вони воювали без надії на вдачу, а для такого воювання треба вищого роду геройства, ніж для воювання, що має всі вигляди на вдачу.

Не дивлячися на те, що їх зусилля не увінчалися успіхом, їх зусилля не були даремні. Хоча вони не мали доспіху, вони певно причиняться до остаточної перемоги. Вони здержували ворога, зуживали його матеріял, його людей, забирали йому часу. Хоча самі загинули, але вони взяли зо собою на той світ багато ворогів, чим облекшили роботу тим, що осталися в живих, аби далі воювати з ворогом. Вони поменшили сили ворога, і в цьому їх заслуга, і в цьому їх причинок до остаточної перемоги, дарма що вона прийде аж по їх смерти.

Таку лекцію вичитують ґазетярі з невдачі. І поверховному читачеві могло би здаватися, що того роду писання це заохота до невдачі. Та глибшому читачеві певно буде ясно, що таке писання є заохотою до видержливости навіть серед таких умовин, коли немає надії на успіх даного підприняття, заохотою до тої вищої відваги, якої треба в найважкіщі хвилі, коли людина бачить ясно свою смерть, а потіху найти може хіба в думці, що її смерть придасться колись для остаточної перемоги, якої їй не оглядати.

Новий Ґазоліновий Плян Уряду

Уряд адміністрації цін проголосив новий плян паювання ґазоліни, котрим відкликується попередній. Головна точка нового пляну в тому, що паювання починається не 15. липня, а 22. липня; до цього реченцевого заряджження достосовується інші.

Уряд посуває теж дату реєстрації: всі мотористи, що домагаються для себе карти „А", та всі мотоциклісти, що домагаються карти „Д", мають зареєструватися в публичних школах не в днях 1., 2. та 3. липня, як це було заряджено передше, а доперва в днях 9., 10. та 11. липня.

Щоби продовжити теперішній плян паювання ґазоліни на ще один тиждень, уряд адміністрації цін заряджує, щоб для закупна додаткової одиниці ґазоліни вживати поміщеної в горішному лівому кутику карточки „А" печатки, що закликує до закупна воєнних бондів. Власники карточки „А" будуть мати право дістати на цей додатковий тиждень 3 ґальони, власники „Бі-1" 4 ґальони, власники карток „Бі-2" 5 ґальонів, а власники карток „Бі-3" 6 ґальонів.

Люди, що обслуговують ґазолінові стації, мають пробивати печатку про бонди так, гейби це була одна з клітин карточки.

Всі незужиті клітинки карток „А" та карток „Бі" мають уповажняти до закупна 6 ґальонів, як про це говорилося в передному заряджєнні, котрим формальне паювання ґазоліни відложено було з 1. липня на 15. липня.

У своїм поясненні до цих заряджень, уряд адміністрації цін каже, що ці нові заряджєння мають на цілі дати мотористам більше часу й нагоди запізнатися з тими заряджєннями, а кромі цього створити так звані клюби спільного вживання автомобілів (car-sharing clubs). Уряд каже, що приватні автомобілі потрібні тепер для доповнення публичних (всіми вживаних) засобів перевозу; при тому в східних стейтах, де нема ґазоліни, — уряд хоче, — кожний ґальон ґазоліни має бути якнайкраще зужиткований.

Виходячи з того заложення, уряд і зробив створення клюбів для спільного вживання автомобілів умовою для одержання додаткових пайків ґазоліни. Отже хто їздить на роботу автом самий, коли він міг би їхати з другим, на своїм або чужім авті, той карти на додатковий пайок ґазоліни не дістане. Щоби запобігти замішанні по заведенні нової системи уряд робить натиск за творення таких клюбів перед початком реєстраційного періоду.

Хоча новий плян дає мотористам більше часу для створення таких клюбів для спільного вживання автомобілів, Гендерсон, начальник уряду адміністрації цін, підчеркує потребу пороблення негайних заходів для створення таких клюбів. При подаванні аплікацій на признання додаткових пайків ґазоліни треба буде вже подати підписи членів клюбу; без таких підписів місцеві пайкові ради таких аплікацій за додаткові пайки ґазоліни не будуть навіть брати під увагу.

Аплікант, який до такого клюбу не належить, зможе лише тоді дістати карту на додаткову пайку ґазоліни, коли він докаже, що йому зовсім було не можливо такий клюб створити.

При тому уряд адміністрації цін ще підчеркує, що навіть створивши клюб спільних уживачів авта, автомобіліст ще тим самим не буде управнений до додаткового пайка ґазоліни; він все ще буде мати доказати, що до додаткового пайка управняє його віддаль його місця праці від його мешкання.

Покищо ще не сказано з боку уряду, до кількох ґальонів ґазоліни буде управнений кожний купон, але загально сподіваються, що до 4 ґальонів.

Панцирники і Літаконосці

Америка рішила обмежити будову своїх тяжких панцирників, а збільшити будову літаконосців. Цей плян радісно приняли мілітарні кола Англії. Всі нині набирають такого переконання, що літаконосці є важніші ніж тяжкі панцирники. В цій війні далеко більше число панцирників пішло на дно від літаків, ніж від безпосередніх вистрілів інших кораблів. Перемоги американських збройних сил на Кораловім морі і біля острова Мидвей треба завдячувати виключно американським літакам. Біля Мидвей американські кораблі цілком не брали участи в бою. Також два найтяжчі і наймодерніші британські панцирники, „Принц оф Вейлс" і „Реполс" пішли на дно від японських літаків, а не кораблів.

Ці випадки є вистарчальним доказом, що літаки є важніші від кораблів. А бодай, кораблі без літаків мало що варті. Щойно при охороні літаків, чи „літакової парасолі" над ними, як це звикли нині говорити моряки, панцирний корабель може якслід вивязатись зо свого завдання.

Літаконосці це кораблі, які мають на собі по кільканайцять, чи кількадесять літаків. Вони творять свойого роду пливаючі летунські майдани для літаків. На хребті такого літаконосця літаки можуть підпливати до кожного закутка моря і звідтам випускати рій „шершенів" з бомбами і повітряними торпедами. Беручи під увагу розміри нинішньої війни, яка буквально розпалилась по цілому світі, ті літаконосці дійсно набирають величезної ваги. При помочі них можна буде напасти на кожний край, збомбардувати кожний промисловий центр. Зокрема великої ваги набирають літаконосці для Америки, яка потребує баз для бомбардування японських островів. Японія теж потребує літаконосців, щоб могти підїздити ближче під американські береги і бомбардувати американські центри. Менше літаконосців потребує Америка на Атлянтійськім океані. Бо, як заповіли воєнні кола Обєднаних Держав, американські бомбовики незадовго будуть летіти з ладунком впрост з Америки до Німеччини. Але вони не мусітимуть без зупинки вертати назад до Америки. Бо вони зможуть засобитись потрібною ґазоліною і іншими продуктами в Англії. Нинішні бомбовики простір з Америки до Німеччини в один бік можуть зовсім легко виконати. Зате Німеччина, якщо схоче бомбардувати американські промислові центри, мусітиме будувати літаконосці, або більшої величини літаки. Дехто припускає, що Німеччина будуватиме субмаринові літаконосці, які можна буде занурити під воду й щойно перед нападом видвигнути назад на поверхню.

Про вагу літаконосців нині вже нема ніякого спору. Цей спір повстав був тому, бо воєнні інжиніри на початку назвали корабель з літаками „літаконосець". Тим вони підкреслили, що головним завданням цього корабля є літаки, котрі корабель на собі носить. Найголовнішим завданням корабля було носити ті літаки. Пізніше воєнні техніки почали дивитись на цю справу з дещо відмінного становища. Вони почали виходити з заложення, що літаки це ніщо інше, тільки модерні гармати. На старих панцирниках стрільно вилітало з дула гармат під натиском вибухаючого пороху. На нинішних модерних панцирниках званих літаконосцями, стрільна вилітають не лише з дула гармат, але також вилітають на крилах літака. Літак несе стрільно де потрібно і там його скидає. Тяжкі гармати на старих панцирниках викидали стрільна на кільканацять миль. Стрільна на модерних панцирниках, це є на літаконосцях, при помочи літаків можуть летіти на кілька сот миль.

Принціп той сам, що і в панцирниках старої конструкції. Літаки грають ролю гармат. При помочи них можна завести стрільно далеко далі, ніж при помочи стрільного пороху. Коли ми приймемо, що літаки це ніщо інше, тільки модерна артилерія, то й тоді приймемо погляд, що фльота далі має першорядне значіння в змаганні народів і панцирник, але модерний, себто з літаками, є найголовнішою зброєю в тій фльоті.

Не виключене, що ці модерні панцирники ступнево будуть затрачати свої панцирі. А то тому, що ті панцирі не дають належної охорони перед бомбами і повітряними торпедами. Якщоб тягар, який забирає панцир, замінити на іншу зброю, або заощадити його на скорості й манезруванні, краще можна булоб охоронятись перед ворожими ударами. Середньовічні панцирі, ношені тодішними лицарями, стратили цілковиту вартість перед кулею. Модерні морські панцирники з тих самих мотивів мабуть стратять теж свої панцирі, а побільшатимуть свою скорість, керувальність, евентуально заховання під воду. В своїй лекшій конструкції вони стануть далеко дешевші і можна буде їх далеко скорше продукувати.

З бігом літ, після всякої правдоподібности, ті літаконосці покриють густо моря і стануть найголовнішою зброєю в змаганні народів. Це буде зброя придумана чоловіком для боротьби континентів.

ЗА КРАЩЕ ТРАКТУВАННЯ АФРИКАНЦІВ

Спеціяльний комітет Фундації Фелпса-Стокса для африканських справ покінчив свої піврічні розгляди африканських проблем і видав власне свої рекомендації щодо „Чорного Континенту".

Рапорт обіймає 180 сторін друку й розглядає відносини між Африкою а рештою світа в цю ситуацію; викасує глибоку вагу африканської допомоги для виграння війни; і виказує, що власне для добуття такої повної помочі з боку африканців треба сформувати урядову політику супроти Африки.

У вступі до цього рапорту, його автор, д-р Фелпс-Стовкс, звертає увагу на різницю між европейськими кольоніями, іншими залежними краями в Африці, що займають її більшу частину, та чотирома незалежними державами: Союзом Південної Африки, Єгиптом, Ліберією й Етіопією.

Рапорт підчеркує небезпеку, яка може виринути для Африки на випадок перемоги держав Осі, яка певно звела би африканців-тубильців до рівня рабів пануючої раси (німців).

Рапорт робить цілу низку рекомендацій, на полі економічному, виховному, політичному й здоровному. Між іншим радить він звернути більшу увагу на потребу поширення освіти серед африканців; треба передовсім солідної освіти на полі рільництва, промислу й правління. Далі рапорт домагається зміни земельної політики; тубильцям треба заґарантувати принаймні стільки землі, щоби вони могли заспокоїти всі свої потреби. Треба теж почати протиділати страшній бідноті в Африці, а далі давати африканцеві щораз більший доступ до уряду.

Справі участи африканців у правлінні краєм присвячується багато місця. Рапорт заявляється за поширення „посередного правління", себто допущення кваліфікованих африканців до урядових позицій та допущення їх до законодатних тіл.

Рапорт стоїть теж за поширення мандатової системи, але радить, щоби мандатові держави піддалися міжнародній інспекції й подавали правильні рапорти інтернаціональним установам.

Рапорт відноситься зо спеціяльними пропозиціями до уряду Злучених Держав; радить їм не держатися осторонь від африканських справ, але приняти на себе виразно відповідальність за розвязку африканських питань та співпрацювати з іншими державами для цеї розвязки.

Ніщо й казати, що рапорт про африканські справи має мимохідні, хоча невиразні натяки на подібні европейські проблеми: коли культурні люди признають потребу подбати за африканців, чейже можна сподіватися зміни наставлення до тих европейців, що їх трактується часто гірше, ніж африканських тубильців.

Дві Долі

Повість

ДАНИЛА МОРДОВЦЯ

25)

— Ну вже, пане писарю, читай, а то щоб довго не стояти на тще-серце, — крикнув хтось з гурту, — та на стіл ставай та й читай так, щоб воробці під стріхами жахались.

Писар виліз на стіл, а Сірко, розгорнувши листа, подав писареви.

„Пану отаману кошовому — почав писар по московськи — і всему старшому і меншому на Коші товариству зо всім його королівської милости військом Запорозьким доброго від Господа Бога здоровля, і щасливого бажаного спокою вірно і взаїмно бажаю".

— Королівської милости! — а отсього не хочеш! — ляпнув один козак, і показав комусь то там у Польщі здоровенну „дулю".

— Ми не королівське військо, а Запорозьке, низове, християнське — додав другий козак.

Сірко підняв булаву. — „Дітки! — годі"... Писар читав:

„Заявляю вам, брати мої, що король, государ наш милостивий, не терплячи більше щоденного кровопролиття і нашої погуби і не бажаючи опустошення своєї землі, оставив свій господарський престіл і прийшов із коронним і чужоземним військом на Задніпрове. Він бажає не мечем і війною повернути своїх підданих під свою власть, лише надією на батьківську ласку; він не шукає ніякої пімсти за наші минулі гріхи, обіцює королівським словом захистити під свої крила, разом з нами, всіх Задніпрян і дарувати їм рівні вольности, і все, що сталося в нинішні смутні часи, приписує Божому допустови і своїм гріхам"...

— Тю! — так ото в мене за його гріхи позавчора живіт болів? — озвався хтось з дальшої купи.

— А в моєї дядини поросята здохли?

— А в нас Рудько сказився та окусав телицю й підсвинка? Це все за королівські гріхи?... От верзе!

— Та вжеж! Звісно, королі на Бога клеплють, як на мертвого!

Сірко сердито повів очима і махнув булавою. Писар читав:

„І ви, братя наші, будучи з нами одного тіла, не так самі собою, як від неспокійних людей, що недавно напилися крови наших братів, і від московських заман розединились з нами"...

При послідних словах Косагов аж почервонів.

„Це зневажливо написано! — сердитим голосом сказав він. — Цими словами він, Павлушка Тетерин, хулить його царському пресвітлому величеству, мойому государеви, цареви і великому князеви! В московськім государстві нема й ніколи не бувало піяких заман. І то він, Павлушка, на Москву як пес не до річі набрехав.

— Не сердися пане Григорій Іванович: то Тетеря так собі — бісиків підпускає... Вони, бач, ото з Юраськом облизня піймали коло Переяслава, — так Юрасько від сорому у ченці вбрався, а Тетеря мов пес з червивим хвостом: черва йому хвіст точе, а він не на черву а на місяця гавкає... Читай далі, — махнув він булавою до писаря. — Той знов почав:

„Тепер я, по своїй християнській любови, прошу вас, як милих братів, і по братньому остерігаю, щоби ви зарані відповіли належним послухом его милости королеви, як свому дідичному государеви"...

— Який він нам дідич! — пробурчав хтось з гурту.

...„як свому дідичному государеви (ще голосніше читав писар), під властю котрого породились і наші прадіди, і діди, і батьки"...

— Бреше! бреше!

...„і ви самі, молодецькі голови, слави і на мори і на поли добивали"...

— Та добувалиж і добуватимемо!

...„і нині разом всі захолоджуємося государською дніпровою водою"...

— Бреше, бреше гаспидська Тетеря! — бреше ідолів син! — І Дніпро наш, і вода наша, і воля наша!

„Подаю вам надію — аж кричав писар, — словом християнським і братським, що король, государ наш милостивий збереже вам ті самі вольности, які маємо і ми, і подасть вам таку саму милість, як і нам, забувши всякі ваші проступки... Не відкладайте, прошу вас, того святого діла і не говоріть так, як інші нерозумно привикли говорити: „нехай собі цар з королем помириться, а ми, кому дістанемся, тому і будем кланятися". А як король помириться з царем, то не скаже, що ви, браття наші, прихилились добровільно, а скаже, що по неволі. А цар не тілько вас, але і свого народа не може оборонити"...

Косагов аж підскочив, мов його опечено.

— За такі його, Павлушкині Тетерині, слова мало батогами бити без пощади і поганий його язик вирвати та собакам кинути! — аж прохрипів він.

— А ти плюнь на його, Григорий Іванович: цур дурня, та масла грудка, — усміхнувся Сірко. — Чим бик навик, тим реве... Сказано: „чорте! де йдеш?" — „Болото палити". — „Не буде горіти". — „Добро мені напасть зробити"... Так ото і Тетеря: швидкий, як ведмідь за перепелицями... А нуж! що ще? — це до писаря, аби читав. — Той знов:

„Як сонце на небі сияє і вода безнастанно в Дніпро тече, так і ми ніколи від короля, пана свого, всі відпасти не можемо, — тільки йому, як дідичному государеви і можемо служити. А коли спротивимося йому, то вважайте, щоби не втратити нам нашої столиці Запорозької, де наші предки добували слави, бо кримський хан не спить і хоче напасти на нас".

— Ну, це вже зась, Павле, усміхнувся Сірко і моргнув вусом: — Січ не ваша столиця, а наша... І я тобі, Павле, скажу: чорте! на груш, тільки мене не воруш.

— Добре, батьку, добре! — гукнув хтось. — А ти, пане писарю, мерщій кінчай, бо їсти хочеться, аж шкура болить.

— Поспієш залити очи й пельку!...

Козаки почали вже сердитися: тому їсти, або горілки захотілось, а другому слухати, що буде.

— Дочитуй, пане писарю, — сказав і Сірко.

(Дальше буде).

Тиждень Війни

(Виготовлено Бюром Урядових Звітів, перекладено та розповсюднено Загальною Радою Американської Єдности).

Ґума й Нафта.

Президент Рузвелт видав розпорядження про переведення пильної кампанії протягом цього і наступного тижнів по збиранню старої ґуми по домах, офісах, фармах та фабриках. Стара ґума збирається на ґазолінових стаціях по цілій країні, відправляється до центральних збірних пунктів троками нафтової індустрії та продається Корпорації Перероблення Ґуми. Ґазові стації платять по одному центові за фунт ґуми. Підсекретар війни Петерсон подав, що армія і фльота вимагатимуть протягом 21 місяця, від 1. квітня 1942. року 800,000 тон ґуми. Тепер є до розпорядження 600,000 тон. Він сподівається, що решта покриється синтетичною ґумою.

Секретар торговлі Джонс казав, що „Реконстрокшен Файнанс Корпорейшен" буде фінансувати проведення 24-інчового нафтопроводу з Лонґвю, Тексас, до Селім, Илл., що буде коштувати до 35 мілiонів долярів. Нафтопровід буде готовий на 1. грудня і зможе перепускати 300,000 барил нафти денно. Конструкція нафтопроводу вимагатиме 125,000 тон сталі, як подає Рада Воєнної Продукції, але це не має перешкоджати постачанню сталі для потреб армії та Морської Комісії. Секретар Джонс казав, що необхідний персонал для будовання нафтопроводу і його утримання буде взято з нафтової індустрії.

Цивільне Постачання.

Рада Воєнної Продукції обмежила вживання сталі при виробництві дитячих візків і заборонила вживання всіх інших металів, крім золота і срібла, для тогож виробництва. Рада наклала подібні обмеження на виробництво церковних предметів, таких як розпяття, чаші й підсвічники. Рада заборонила вживання всякої іншої крім нижчого роду сталі для виробництва молотків, пробойників та іншого знаряддя та заборонила виріб матрасів, які мають залізо або сталь.

Бюро Воєнних Інформацій.

Президент Рузвелт встановив Бюро Інформацій. На чолі його призначив Елмера Дейвиса, письменника і радіо-коментатора. Надав йому право керувати всіма інформаційними справами уряду. Нова агенція обєднує працю й обовязки Бюра Фактів і Чисел, Бюра Урядових Звітів, чужинецьку інформаційну службу Бюра Координатора Інформацій та певну частину праці інформаційного відділу бюра „Емердженсі Менеджмент".

Заграничні Відносини.

З Білого Дому подають, що президент та російський комісар заграничних справ Молотов досягли „повного порозуміння в справі відкриття другого фронту в Европі в 1942 році". Наради відбувалися в Вашинґтоні, від 29. травня до 4. червня. Президент і Молотов також обговорювали способи прискорення американської воєнної допомоги Совєтському Союзові та основні проблєми повоєнної співпраці для збереження „мира й безпеки свободолюбних народів". В заяві говориться, що обидві сторони заявили про спільність їх поглядів на всі ті питання". Департамент Державних Справ подає, що уряд Злучених Держав підписав з Совєтським Союзом угоду про „ленд-лїіз", таку саму як має з Британією і Хіною.

Президент оголосив, що Злучені Держави і Британія встановили Спільну Комісію Продукції і Запасів, аби „зєднати продукційні програми З. Д. й Обєднаного Королівства в одну спільну програму, пристосовану до стратеґічних вимог війни... та всіх дотичних продукційних чинників". Президент також заявив, що ця країна й Британія встановили Спільну Харчову Комісію. Її завдання — досліджувати та вкладати пляни щодо питань спільних обом країнам, які торкаються запасів, продукції, транспортації, призначення, розпреділення для цих країн і інших частин світу харчів, сільсько-господарського знаряддя та не-харчових річей, які потрібні для виробу продуктів.

Збройні Частини.

Сенат закінчив справу закону про підвищення основної платні членам збройних частин до $50 місячно. Закон входить в силу з 1. червня. Палата послів ухвалила та відіслала до сенату законопроєкт про уділення основної платні в $50 місячно ближчій рідні вояка. З того $28 має платити уряд, а $22 має відтягатися з платні вояка. Департамент війни повідомляє, що були зроблені остаточні кроки в справі добровільного переходу американців, які служать в канадійських збройних частинах, до американських.

Президент зажадав від конґресу призначення 40 білiонів долярів для армії на фінансовий 1943 рік. В ту суму входить приблизно 11 білiонів для авіяції, 10 білiонів для артилерії, 7 білiонів для Кватирмайстра й служби транспортації, 4 білiони на платню армії, 3 білiони на Сиґнальні Корпуси і 3 білiони на Інжинірські Корпуси. Сенат ухвалив і відіслав до палати послів закон про уділення 650 мілiонів долярів готівкою та на 2 білiони долярів управнених контрактів для департаменту фльоти. Палата послів ухвалила та відіслала до сенату закон, дозволяючий фльоті придбати 200 повітряних бальонів. Досі сенатським розпорядженням було визначено тільки 72.

Департамент війни повідомляє, що усунено попередню вимогу летунської практики для кандидатів на пільотів, що можуть літати без мотора. Кандидати повинні бути від 18 до 36 літ віку. Ті, що не мають попередньої практики в літанні, будуть діставати інструкції літання протягом 5 тижнів.

Воєнний Фронт.

Фльота подає, що японці висадились в невеликому числі на острові Атту, що є на самому кінці Алевтського Архипелягу, і що японські кораблі стоять в порті Кіска, що є в ґрупі островів Рат. Постійні атаки військових і морських літаків примусили ворога відступити від заселених районів островів. Американські атаки продовжуються, незважаючи на неприятливу погоду. Департамент війни подає про прибуття додаткових частин американської армії, включно з маринськими частинами, на Британські острови. В наслідок боїв на Коралевім морі американськими морськими силами та військовими бомбовиками затоплено один ворожий літаковоз, три тяжкі кружляки, один легкий кружляк, два нищителі, чимало транспортів та малих кораблів. Крім того ушкодили і правдоподібно затопили один кружляк, одного нищителя та поважно ушкодили ще 20 кораблів і збили поверх 100 ворожих літаків. Американці втратили літаковоз Лексинґтон, нищителя Симс і тенкер Ношо. В боях коло острова Мидвей два з найбільших ворожих літаковозів було затоплено, також затоплено два інших середнього розміру і щонайменше 250 японських літаків було знищено, як подає фльота.

(„Тиждень Війни", підсумовує інформації, взяті з урядових джерел про важні події тижня, до полудня понеділка, 15 червня).

НІМЦІ ГОТУЮТЬ ПАРАШУТНЕ ВІЙСЬКО.

ЛОНДОН. — В британських колах говорять, що німці зґуртували на острові Крета біля 250,000 парашутного війська. Те військо вони готують для Близького Сходу. Так виглядає, що те військо вони частинно вже ужили в лібійській кампанії, зокрема в здобутті Тобрука.

ВОЯК І ЙОГО ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ

II.

Культурна діяльність так само не забута у військових таборах. Найбільше, здається, приваблює музика. Вона має багато поважних прихильників, які цікавляться всім, від легкої до клясичної музики. Хоч і військові оркестри, що є частиною військової організації, майже кожний табор має одну свою таборову оркестру, або й більше. До вступу в армію багато мужчин грали в славнозвісних популярних оркестрах, які чуємо нині по радіо.

В таборах також заохочують вояків до співу, особливо до ґуртових співів і в деяких таборах є хори. Старающись затримати традиційні пісні, армія видає свої власні книжки пісень та роздає їх всім воякам.

Понад сподівання, армія віднайшла чимало мистецьких сил в своїх рядах. Деякі з них робили виставки своїх творів. Деякі використовують свій вільний час на малювання портретів своїх товаришів-вояків. Інші займаються декорованням стін в таборових будинках.

За сидячим переведенням часу найбільш популярним заняттям є читання. Щоб задовольнити величезний попит на матеріял до читання — книжки, часописи — армія утримує більше як 5,000 таборових бібліотек. Є також бібліотеки, що переїздять з місця на місце. Куди переїздить військовий транспорт, бібліотека слідує за ним. Бібліотека на колесах супроводить вояків на маневрах.

У військових бібліотеках є поверх 1,000,000 книжок. Але потребується все більше й більше. Майже все припадає комусь до смаку, але найбільший попит є на книжки, що найкраще продаються, оповідання про ріжні пригоди, книжки про технічні справи й наукові.

Інша таборова діяльність, що торкається майже кожного вояка, це є видавання таборового часопису. Деякі друкують на мімioґрафі краєві та інтернаціональні новини, але більшість заповнює місце справами таборової діяльности, гумористикою та спортовими новинками і новинами таборового персоналу. Деякі подають редакційні статті. Це робота самих вояків.

Багато вояків продовжують свою освіту, не зважаючи на перервання через вступ до армії. Шікаґовський Університет зменшив оплату за навчання воякам, які беруть курси заочного навчання. Увагу багатьох студентів притягають курси історичних війн. Поміж двома мовами, еспанська найбільш популярна.

Хоч є незчислені можливости як прикласти соціяльну енергію вояка, не забувається також про його духові потреби. Багато вояків моляться в неділю, але багато відвідує біблійні курси протягом тижня. Жидівські служби відбуваються поміж 6 годиною вечера у пятницю та 6 годиною вечера в суботу. Завше робляться старання, аби обходити спеціяльні святочні дні та пости ріжних релігій, особливо великі релігійні обходини в році; такі, як Велика Пятниця, Великдень та Рош Гашана.

Військовий духовник є занятою людиною. Він не тільки виконує релігійні богослужения для вояків, але також переводить вінчання, хрещення дітей вояка та відвідує хорих в шпиталях. Встановлення військових духовників в американській армії має свій початок ще з часів Революційної Війни, коли Джордж Вашинґтон видав перший заклик до американських священиків євангеликів. Духовниками сьогодня є католики, протестанти, жиди.

Ніщо не перешкоджає військовому духовникові правити богослужения. Недавно в часописах були поміщені фотоґрафії з богослуження в Сагарській Пустелі. Вояки сиділи на порожніх барилках з нафти під пекучим сонцем. Одначе в таборах є невеликі церкви, що не дуже ріжняться від знаної воякові церкви в його місті. В більшости обстановка і вівтар можуть бути перенесені.

Посвячуючи першу військову каплицю в таборі в Арлінґтон, Вирджінія, майор ґенерал Б. Ґреґорі звернув увагу на одну цікаву рису каплиці.

„Найбільш визначною рисою кожної каплиці є вівтар, який влаштований так, що може бути перенесений і принятий для служби будьякого вірування. Нема нічого іншого в його конструкції такого, щоб моглоб так виразно позначити його американізм, як цей вівтар. А це тому, що тільки в свобідній країні ви можете знайти церкву, збудовану так, що вона може однаково служити місцем для богослужень і католикови, і протестантови, і жидови".

Про релігійну співпрацю оповідають в Джеферсон Бараках, де два вояки, один римо-католик, другий жид, працювали разом, один коло другого, декоруючи військову каплицю, тоді як жили в домі протестантського духовника, доки не закінчили працю. Скінчена будова служить віруючим усіх трьох релігій.

З дня вступу до армії до дня виходу з неї, американський вояк має повну можливість свобідно і вповні виконувати релігійні обовязки. Його ніколи не примушується до участи в якійсь певній релігії. Його ніколи не карається за те, що він обходить чи не обходить деякі спеціяльні форми богослуження.

Військова каплиця є символом рішучого становища, яке займає демократія проти кожного підпорядкування або компромісу з силами безбожників. Військовий духовник є на сторожі перед загрозою расового, клясового або релігійного упередження. На релігійні переслідування в інших частинах воюючого світу американська армія відповідає повною релігійною свободою.

ДРУГИЙ ФРОНТ. — Карикатура ґенерала Джорджа Маршела, команданта американського штабу, котрого часто згадують як можливого команданта другого фронту в Европі. Він має в Америці славу великого вояка, а крім цього він є загально люблений в Англії. Він родився був у Юніонтавн, Па.

І ВОНИ КУПУЮТЬ БОНДИ. Ґенерал Доґлес Мек-Артур, командант Південного Пацифіку, і австралійський премієр міністрів Джан Кертин підписують австралійську воєнну позичку в Мелборні. Ґенерал закупив „бондів свободи" на суму 1,000 фунтів стерлінґів.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Що сталось з „Центральним Комітетом" в Ню Йорку?

Кожна свідома людина належить до якоїсь орґанізації. Орґанізація потрібна до виконування всякої громадської праці. Це вже так відома річ, що і говорити про це не треба. Нюйорчани, я думаю, повинні це найкраще знати. Взяти під увагу українське громадське життя в місті Ню Йорку і приглянутись йому ближче, можна завважити, що поза Союзові відділи і церкви наше життя завмерло. Навіть згадані орґанізації і інституції не мають такого поводження, яке повинні мати. Ми в Ню Йорку маємо ніби все, а на ділі нічого не маємо.

Найгірше є то, що коли хтось якусь справу висуває, то сейчас висуваються всякого роду „упривілейовані сторожі" українського громадського добра та починають зводити свої порахунки за піле чверть століття, не беручи під увагу цього, що минають літа, міняються обставини і люди. Я думаю, що за останних кілька літ ми всі були свідками багатьох сумних подій в нюйорській українській громаді. Але чиж не можна вже з тим всім покінчити і прийти до якогось порозуміння? Чиж вічно маємо все будувати на сварках та особистих амбіціях? Хіба нема між нами стільки інтелігентних людей, щоби справу зрозуміли і прийшли до якогось порозуміння?

Возьмім лиш під увагу події в нашій нюйорській громаді. Колиб ми вдійсности дбали про наше громадське життя в Ню Йорку, то навіть з зле зробленого діла ми скористалиб настільки, що набулиб досвіду і опісля старались би зло направити.

В нашій нюйорській громаді був колись „Центральний Комітет". Я думаю, що про його значіння і функції говорити не треба. Але добре булоб спитатись, де він подівся, чи він функціонує?

Не хочу входити в деталі, хто завинив, що він спить блаженим сном. Але знаю, що були в нім люди інтеліґентні, молоді та повні сили до праці. Знаю, що колись відбувались Шевченківські Свята, уладжувано всякі імпрези, обговорювано всякі народні справи і т. і. Але тепер все то спить та ніяк добудитись.

Ми нарікаємо на одних або других, нарікаємо на наших професіоналістів та адвокатів, котрих все майже примушуємо до таких завдань, про які вони нераз поняття не мають. Опісля нарікаємо, що він винуватий. Не він винуватий, але ми всі, бо видно самі себе не розуміємо.

Що у нас в Ню Йорку відчувається брак праці з боку „Центрального Комітету", думаю, кожний признає. Колиб у нас функціонував такий Комітет, то ми краще виходилиб в опінії перед родовитими американцями. Будьмо певні, що наші вишивки, костюми, писанки, танці та інші подібні річи, хоч гарні самі собою, не заслугують на якусь спеціяльну увагу американського народу, та на якесь спеціяльне політичне признання. Попри зверхні ознаки нашої національної культури ми мусимо ще виявляти нашу суспільну культуру, вміння орґанізуватись, творити орґанізаційну силу.

Нюйорські Громадяни! Час з тим всім покінчити і взятись до якоїсь солідної праці. Час, щоби ми зрозуміли вагу орґанізації і не скликали зборів у важних справах щойно в останній хвилині та робили з тих зборів якісь „збори порахунків".

Щоби зарадити тому лиху треба воскресити один сталий „Центральний Комітет", замісць кількох тимчасових. Задача того комітету вперший мірі має бути праця для країни, де живемо, а тим самим праця і для нашої громади. Не віддаваймо проводу в руки тих одиниць, котрі справи не можуть повести, а тим, котрі мають добру волю і належний досвід повести орґанізацію до успіху. При добрім проводі двигнеться в Ню Йорку ціле громадське життя.

П. Стасюк,
Ню Йорк, Н. Й.

Іван Гавриш,

син, гром. Т. Гаврищків з Перт Амбою, Н. Дж., одержав підчас 110-го святочного закінчення шкільного року, що відбулось на Оґайо Філд, ступінь Бечелер оф Арт. І. Гавриш зпочатку вчився в Гай Скул, в Перт Амбою. Покінчивши там студії, пішов в 1937 р. до Мидлесекс Джуніор Каледж. Звідтам перейшов до Ню Йорк Юніверсіті, де студіював психольоґію і біольоґію. Він сам і ціла його родина є членами У. Н. Союзу.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

П О В І Д О М Л Я Є М О,

— що —

ЗБОРИ КОМІТЕТУ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МІСТА НЮ ЙОРКУ, відбудуться
В ПЯТНИЦЮ, 26. ЧЕРВНЯ (JUNE 26, 1942)
в годині 8. ввечір, 28 Іст 7-ма вулиця.

Просимо всіх відділових урядників прийти точно на означений час, бо маємо важні справи до полагодження.

За уряд: **Є. Ковальчук, М. Ликтей.**

ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ U.S.O.

(Обєднаних Службових Орґанізацій)
ВЕЛИКОГО НЮ ЙОРКУ (МЕНГЕТЕН, БРОНКС, БРУКЛИН, КВІНС й РИЧМОНД)

В пятницю, 26. червня, в 8. годині вечером, в Українськім Демократичнім Клюбі, 59 Ст. Маркс Плейс, Ню Йорк, відбудеться зібрання всіх представників українських товариств. На те зібрання просимо кожне товариство в Ню Йорку прислати свого предсідника і секретаря. На зборах будуть подані подрібні інформації щодо нашого завдання зібрати 12 тисяч долярів на допомогу нашій армії.

За Виконавчий Комітет Української Дивізії U.S.O.:

Омелян Ревюк, предс.
Марія А. Герман, секр. **Платон Стасюк**, кас.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Українсько - Американський Центер.

В неділю, 7-го червня, б. р. відбулися загальні збори Українсько - Американської Централі Ню Йорк, Н. Й. Збори заповіджено через три радіостанції; оголошено в чотирьох українських часописах; роздано розкидки під церквами в Ню Йорку місті і розіслано двіста пятьдесять листів до членів згаданої організації. Погода в цей день була взірцева: гарне сонечко пригрівало, наче запросило українців з Ню Йорку і околиці: Ідіть добрі люди на ці збори та зберіть гроші на свій дім народний; покажіть американцям, що вмієте самі для себе робити на вільній землі Вашингтона, де ніхто вам не перешкоджає... Але, де тут є ті, що слухають голосу сонця, коли людське сумління закаменіло. Та поминаючи це все, на означений час прийшли люди, українці й українки, які ще розуміють, що теж і своє треба будувати від підвалин.

До таких людей наш бесідник, п. В. Ваґнер з Джерзі Сіти, заговорив живим словом. Нема місця переповідати його промову, але вона вписана до книжки, протоколової, нашої орґанізації. Опісля ще говорили члени уряду і члени організації. По їх промовах роздано заяви і зачалася продажа удлів. Підчас продажі уділів наш касієр, п. Ґладун, сказав кілька слів; зачав словами: „Много званих, але мало ізбраних". Так і сталося на наших загальних зборах.

Коли скінчилася програма і пораховано випродані уділи, то нараховано їх 234. Не предвиджене явище. В такій малій громаді присутних на зборах людей, знайшлося ще стільки свідомих людей, що поставили народні обовязки вище всього...

Такими загальними зборами, ми зачали працю, якої намічена ціль є придбати величавий будинок для Українсько - Американських Організацій в місті Ню Йорку і з околиці. Продажа уділів відбувається кожної суботи вечером від години 8:15 до 10:15, під числом 53 Сейнт Маркс Плейз, Ню Йорк. В той самий час приймаємо нових членів до нашої орґанізації і приймаємо залеглі вкладки старих членів.

Микола Сукар, рек. секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

День Української Жінки.

Знову один успіх у зєднаній праці філядельфійського жіноцтва, згуртованого в Союзі Українок. Це День Української Жінки, який відбувся 30. травня на площі Сестер Василіянок в Факс Чейз. Хто був на цім святі, той мусів дати признання нашому жіноцтву і його провідницям за їх невтомну і многоцінну працю. Бо не мало труду забрала підготовка цього свята.

В дійсності це свято відзеркалювало змагання українських жінок, які не хиляться під тягарем обставин, а під гаслом С. У. готові підкласти свої рамена там, де хилиться будова громадського життя.

Навіть природа раділа успіхом жіноцтва, а сонце на чистому небі своїми проміннями наче благословило їхню працю.

Програма почалась в 3. годині, Відділи С. У. А. уставились до походу, який вела п. Олена Штогрин. Похід перейшов площу аж до гроти Пр. Діви Марії, де о. Рудакевич відправив молебень до Божої Матери. Членки С. У. А. були в білих суконках з жовтоблакитними прикрасами на головах. Після молебня похід в найкращім порядку вернув на площу, де членки уставились півколом довкола естради.

П. Лотоцька, яка проводила програмою, привітала присутних і попросила почесних гостей на естраду. Короткою зворушливою промовою п. Лотоцька відкрила свято, поясняючи його значіння. Відспівано гимн С. У. А. при акомпаніяменті орхестри Сестер Василіянок. Дальше відчитала вона привітні телеграми від дітройтської філії і від п. Смарш з Бостон.

Усні привіти складали: містоголова С. У. А. п. Абрагамовська від централі, п. Мудрик, як пресова референтка, п. Маньовська від 59 від. (С. У. А.) з Балтімор, п. Гришко від 40 від. з Алентавн, п. Ленц від Інтернешенел Інститют.

Після цього орхестра С. С. Василіянок відіграла кілька пісень.

Головну промову виголосила п. Олена Штогрин. Як все, так і цього разу, промова її була цікава, підібрана до часу і хвилі та дуже добре виголошена. У ній звернула вона головну увагу на обовязки жінки в часі війни.

Потім відбувся показ стародавної ноші. Пять повітів були репрезентовані, а моделювали пані: А. Рій, М. Насевич, Т. Костик, М. Бутрин, П. Малиновська. П. Лотоцька давала цікаві пояснення і точка ця припала приявним до вподоби.

Треба додати, що костюми були дуже гарні і за них належиться подяка дітройтській філії, яка нам їх випозичила, як рівнож серпи.

Закінченням програми, а символічним закінченням сезону, були Обжинки.

На площу ввійшли женці з серпами, співаючи обжинкові пісні. Привитали їх „господар" п. Горохівський і „господиня" п. А. Бойко. Вінок передала п. О. Гринчишин. Ця церемонія викликала гучні оплески, а спомини про „край" витиснули багато сліз.

Свято закінчено відспіванням американського гимну.

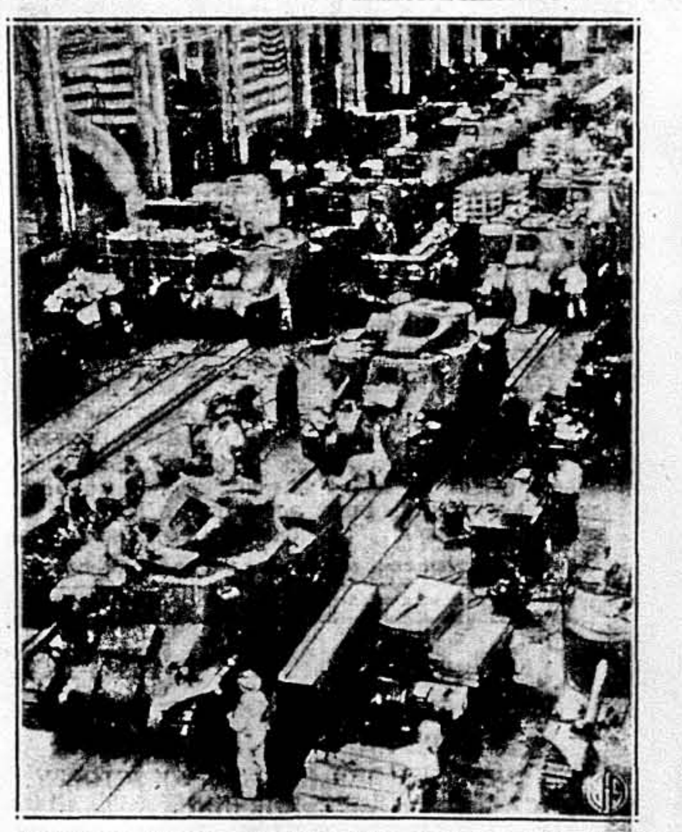
Попри місцевих гостей мали ми ще з Ню Йорку, Джемейки, Балтімор і Алентавн. Це є доказ, що ідея С. У. А. так тісно звязує наших членок, що віддалення не грає ролі.

До успіху свята причинилось пригоже місце, яке Сестри Василіянки були ласкаві нам відступити, хоч нікому іншому вони цього не зробилиб. Та Сестри Василіянки все гарно відносяться до праці С. У. А. і готові завжди дати всяку поміч. За це належиться їм щира подяка, а особливо Матері Марії, яка підготовила дівчат до виступу з орхестрою.

Дальша подяка належиться нашим провідницям і всім членкам, які потрудились для свята. Вкінці вдячні ми гостям, що своєю численністю додали нам охоти до праці на будуче.

А тепер через літо набираймо сили, щоб в осени повести дальшу працю.

Учасниця.

АРСЕНАЛ.—У цьому арсеналі викінчується повзи „М-3", 28-тонові великани, обсаджені 75-міліметровими гарматами й машиновими крісами. Арсеналом кермує підприємство Крайслера.

ГУДСОН, Н. Й.

Брацтво Св. Арх. Михаїла, відділ 476. працює.

На піврічних зборах, дня 14. червня члени ухвалили виасиґнувати з брацької каси $10 на Американський Червоний Хрест, хоча в місяцю лютім того року наше брацтво дало було $10 на А. Ч. Х.

Члени ухвалили теж закупити з брацької каси бондів на суму $400 так званих (U. S. Defense Bonds). Цей відділ має 4 молодих членів-жовнірів в Американській Армії.

Члени відділу від себе закупили Бондів на значну суму, декотрі члени за $600 і більше. Члени рішили працювати і поміж собою переводити збірку і улаштовувати підприємства на оборону нашої батьківщини Америки. Дня 4. липня наше брацтво спільно з українською православною церквою в Гудсоні улаштовує патріотичний похід; весь дохід з підприємства призначений на Американський Червоний Хрест і на U. S. O.

Павло Маряк, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Збори Молодечого Клюбу св. Йосафата, відділу 226, відбудуться в неділю, 28. червня, в годині 3. пополудні, в церковній галі 303 Hudson Ave., Rochester, N. Y. — Уряд.

ВЖЕ ПОЧАЛИ РОБОТИ КОЛО БУДОВИ НАФТОВИХ РУР.

ВАШИНГТОН. — Нафтовий координатор Ікес подав до публичного відома, що роботи коло будови нафтових рур з Тексасу й Ілінойсу до східного побережа вже почалися. Потрібні земні поміри вже робиться.

Лінія нафтових рур буде власністю уряду й не обчислена на зиск. Рури будуть мати 24 цалі в промірі, будуть розтягатися на 550 миль і будуть могти перепровадити 300,000 бочок денно.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 16. червня 1942 р., по короткій недузі, помер в Дітройт, Міш.,

ТЕОДОР ПЕТРИК,

член відділу 292. У. Н. Союзу. Покійний походив зо села Добротвір, повіт Камінка Струмилова, Зах. Україна. До У. Н. Союзу вступив в жовтні 1937 року; прожив 48 літ.

Полишив у смутку жену Анну, сина Володимира і дочку Ольгу, замужну Совяк, та внучку. Син Володимир і дочка Ольга є членами 183. відділу, котрийто помагали організувати.

Похорон відбувся в пятницю, 19. червня 1942, при участи о. д-ра Стефана Чеханського, родини, членів Товариства, громадян та знайомих на цвинтар Mt. Oliver.

Хай вільна земля Вашингтона буде Тобі легкою

Петро Кізел, секр.

Дня 18. червня б. р. померла

ЕВДОКІЯ БОЙКО,

членкиня Тов. Любов, від. 387. У. Н. Союзу в Вілімантік, Конн.

Вступила до У. Н. Союзу в 1938. р. Походила зо села Жерепка, повіт Скалат.

Похорон відбувся 22. червня з дому жалоби на католицький цвинтарі у Stafford Springs, Conn.

Оставила мужа, 2 сини, одну доньку, одного брата, 3 сестрі —2 тут, а одна в Канаді.

Хай прибрана земля буде їй легкою!

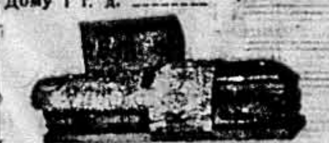
Василь Гірчиця, секр.

ЕСПАНСЬКИЙ ПРАЛАТ ТАВРУЄ НАЦІСТІВ.

БЕРН. — Еспанський католицький архиепископ, Ґарсія, натаврував націстичну ідеольогію і сказав, що вона безбожницька. Зокрема він натаврував книжку Альфреда Розенберга, „Міт 20-го Віку", в якій найвиразніше проголошено поганські засади. Згаданий архиепископ закликав еспанських католиків, щоб перестали читати націстичні видавництва, які поширюють наці в ріжних европейських краях.

ТАРЗАН, ч. 588. Смерть, але кому?

Вилйено завзято рубав мечем линву, що тягнула кораблія під воду і старався в той спосіб врятувати корабля, себе та піратів.

В тій хвилині вискочив з заховання Тарзан і станув перед ним. „Це ти", зверещав люто Вилйено, побачивши Тарзана.

„Так, це я", відповів найспокійніше Тарзан. „Остання година вибила тобі, Вилйено", з повагою промовив пан нетрів.

„Остання година дійсно вибила, але не мені, лише тобі", відповів їдко Вилйено. З тими словами він наставив проти Тарзана свого меча.